

Cal Casas

Puig-reig

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Cal Casas, 08692-Puig-reig
Emplaçament Carretera de Puig-reig a Prats de Lluçanès, km.1

Coordenades:

Latitud: 41.97644
Longitud: 1.88164
UTM Est (X): 407345
UTM Nord (Y): 4647765

Classificació

Número de fitxa 08175 - 145
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Popular Contemporani
Segle XIX-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La fàbrica i la torre han entrat en un procés de deteriorament notable que caldria aturar amb obres de condicionament bàsiques de les teulades i tancaments i accessos.

Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad.:08174A002000380000HG

Fitxes associades:

[Resclosa i canal de Cal Casas](#)

[Safareig de Cal Casas](#)

[Xemeneia de Cal Casas](#)

[Fàbrica de Cal Casas](#)

[Torre de Cal Casas](#)

Autoria de la fitxa

Rosa Serra Rotés i Jordi Piñero

Descripció

El conjunt industrial de Cal Casas està format per la fàbrica i les dependències annexes, la resclosa i el canal, la torre del director i l'espai immediat que l'envolta; els habitatges dels treballadors, que formaven el carrer de "Cal Casas" ja fa anys que van quedar integrats a l'estructura urbana de Puig-reig, esdevenen un continu amb el Carrer Llobregat. En els últims anys, la zona d'hortos s'ha urbanitzat i s'hi ha construït una bona colla d'habitatges.

Observacions:

Cal Casas està regulada pel "Pla director urbanístic de les colònies industrials del Llobregat"; els plans directores urbanístics son un instrument de planejament urbanístic general definit a l' article 56 del Text Refós de la Llei d'urbanisme, aprovat pel Decret legislatiu 1/2005 de 26 de juliol. Els Plans directores urbanístics estableixen directrius, normes i recomanacions per l'ordenació urbanística del territori. Els plans estableixen determinacions que han de ser respectades per les actuacions de desenvolupament territorial, especialment pel planejament urbanístic general municipal, relatives al tractament del sòl no urbanitzable i protecció del patrimoni territorial, a les infraestructures de mobilitat i a l' ordenació dels assentaments i activitats econòmiques. Comprèn els municipis d'Avià, Balsareny, Berga, Casserres, Gaià, Gironella, Navàs, Olvan i Puig-reig. (EDICTE de 27 de juliol de 2007, sobre una resolució del conseller de Política Territorial i Obres Públiques referent a diversos municipis de les comarques del Bages i del Berguedà. (DOGC núm. 4940 publicat el 03/08/2007).

Història

Cal Casas és una de les set fàbriques tèxtils que es construïren, durant la segona meitat del segle XIX, dins el terme municipal de Puig-reig i és l'única al voltant de la qual no es desenvolupà el conjunt de serveis i equipaments bàsics que caracteritzen el model de la colònia industrial. S'hi arribà a construir un embrió de colònia (amb la torre de l'amo i un conjunt d'habitatges), però no s'hi afegiren més serveis. La raó bàsica és la proximitat de la fàbrica amb el nucli urbà de Puig-reig. Aquesta proximitat feia que els obrers poguessin viure al poble i utilitzar els serveis i equipaments propis d'aquest nucli del Baix Berguedà. Els orígens de Cal Casas són comuns als de moltes fàbriques de riu de Catalunya: l'aprofitament d'un antic molí fariner que es posà a la venda quan es desamortitzaren els béns comunals o municipals. El vell molí fariner que estava situat on avui trobem la fàbrica de Cal Casas es posà a la venda l'any 1860 i el comprà Miquel Vilanova, un dels propietaris rurals més importants de la zona. L'any 1861, Llorenç Claret i Sorribes, un fabricant de Sallent (Bages), adquirí un tros de terra que estava situat entre el molí i el riu Llobregat i posteriorment hi féu construïr una fàbrica que aprofités l'aigua del riu com a font d'energia.

En els seus primers anys d'existència, les condicions laborals a la fàbrica eren molt dures. Els treballadors havien de suportar una jornada laboral de dotze -o més- hores diàries (sis dies a la setmana) dins una fàbrica plena de perills, soroll i incomoditats. Per tal d'aconseguir unes condicions laborals menys dures i més dignes, els obrers de Cal Casas, l'estiu de l'any 1881, es declararen en vaga i allargaren aquesta situació durant setze setmanes. L'any 1901 Llorenç Mata i Pons comprà la fàbrica de Cal Casas, els terrenys, la resclosa, el canal i els habitatges dels treballadors. El 1925 s'inaugurà l'edifici de l'escola, un edifici que actualment encara porta el nom del seu fundador, Alfred Mata i Pons, i que esdevingué un equipament bàsic -incloïa escola i hospital- per al conjunt d'habitants de Puig-reig. Cal Casas fou la primera de les set fàbriques i colònies tèxtils de Puig-reig que tancà portes. Fou l'any 1968. Els propietaris, conscients que

seva maquinària havia quedat envellida i que renovar-la era molt costós, optaren per tancar en notar els primers indicis de crisi del sector tèxtil català. Els habitatges que s'havien construït per als treballadors es posaren a la venda i els seus residents van poder adquirir-los a un preu assequible. L'Escola Alfred Mata, que s'inaugurà l'any 1925. Fou impulsada per Alfred Mata i Pons, aleshores propietari de Cal Casas. A partir de la seva posada en marxa, l'escola esdevingué un equipament bàsic per al conjunt d'habitants de Puig-reig.

Bibliografia

R.SERRA. "Aproximació a la història de Puig-reig", Puig-reig 1982.

R. SERRA. "Els orígens de Cal Cases de Puig-reig", L'Erol 47, Berga 1997, p. 22-27

CLOTET, D. I SERRA, R. "Els pisos", a Histories del riu. El llegat de les olònies, Regio7, 2005, p.59-60

VV.AA. (1994). Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

VV.AA. (2010). Colònies Industrials, Catàleg de l'Exposició Colònies Industrials, Museu d'Història de Catalunya/ Col·legi de Periodistes de Catalunya, Barcelona

TEIXIDOR, E. I SERRA, R. (2010). Vida de colònia. Les colònies tèxtils a Catalunya, Angle Ed.

